

CHOMUTOVSKO

KID >

KOOPERACE, IDENTIFIKACE, DŮVĚRA

Karta k identifikaci
špatného zacházení s dětmi

PRO SOCIÁLNÍ PRACOVNÍKY

K ČEMU JE KARTA

Karta

- poskytuje vodítka k identifikaci akutního ohrožení života, bezpečí a zdraví dítěte
- popisuje postup, jak zajistit ochranu dítěte v souladu s jeho nejlepším zájmem a platnými právními předpisy v případě akutního a chronického ohrožení

CO JE ŠPATNÉ ZACHÁZENÍ S DĚTMI

Oběti špatného zacházení se může stát každé dítě.

Za špatné zacházení se považuje chování, kterého se vůči dítěti dopouští někdo, koho dítě zná, kdo mu je blízký, kdo o něj má pečovat a chránit ho. Trauma způsobené špatným zacházením může mít vliv nejen na aktuální fyzický a psychický stav dítěte, ale má devastující dopad i na jeho vývoj. Může jej negativně ovlivňovat po celý zbytek života.

Děti velmi malé, izolované, se zdravotním postižením, sníženou komunikační schopností (např. s odlišným mateřským jazykem) či jinak zranitelné, jsou ohrožené špatným zacházením mnohem častěji. Může pro ně být obtížnější pojmenovat, co se jim v životě děje, a požádat o pomoc. Vůči jejich potřebám je nutná zvýšená vnímavost.

Je proto zásadní, aby každý z nás, kdo je dítěti blízko, včas reagoval na podezření týkající se možného špatného zacházení.

MÁM DŮVODNÉ PODEZŘENÍ

Pokud jste se stali svědkem špatného zacházení s dítětem a/nebo máte důvěryhodné informace o tom, že by nějaké dítě mohlo být ohrožené špatným zacházením, je třeba bezodkladně jednat dle postupů uvedených níže.

Vaše nečinnost může ohrozit dítě a v určitých situacích může být i trestným činem.

CO MŮŽEME UDĚLAT OBECNĚ

- Budme všímaví k životu a potřebám dětí.
- Vytvářejme pro děti bezpečné prostředí s důrazem na dobré mezilidské vztahy.
- Vyhledejme pro ohrožené dítě včas pomoc.

Rozsah informací týkajících se stavu dítěte se může lišit s ohledem na to, v jaké roli se s dítětem profesně setkáváme. Přesto je důležité jakýmkoliv dále uvedeným projevům věnovat zvýšenou pozornost.

FYZICKÉ ZNAKY ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ

- > Poranění na kůži (modřiny, šrámy, řezné rány, škrábance, popáleniny, otoky, lysiny), obzvláště vyskytují-li se opakovaně nebo na neobvyklých místech.
- > Zranění neodpovídající poskytnutému vysvětlení jejich vzniku.
- > Nošení oblečení neodpovídajícího povětrnostním podmínkám za možným účelem zakrytí zranění.
- > Časté bolesti břicha a nevolnost.
- > Náhlá změna váhy.
- > Časté bolesti hlavy.
- > Těhotenství dívek mladších 15 let.
- > Neléčené zdravotní problémy a zanedbání potřebné zdravotní péče.
- > Špatný celkový fyzický stav:
 - Chronicky hladové, unavené nebo apatické dítě.
 - Zanedbaná hygiena těla a oděvu.

ZNAKY ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ PROJEVUJÍCÍ SE V CHOVÁNÍ DÍTĚTE

Na dítě vykazující neobvyklé nebo výchovně náročné chování je potřeba pohlížet především jako na dítě, které může být v obtížné situaci a potřebuje naši pozornost a pomoc.

- > Sdělení dítěte o špatném zacházení.
- > Opakovaný křesbný, psaný či herní projev zobrazující násilí či zneužívání popř. další projevy špatného zacházení.
- > Častá neomluvená nebo nedůvěryhodně zdůvodněná nepřítomnost dítěte ve škole.
- > Významná a nevysvětlitelná opoždění ve fyzickém, emocionálním nebo duševním vývoji dítěte.
- > Neobvyklé změny v chování (např. náhlý pokles vzdělávacích výsledků, nervozita, deprese, stažení se, hyperaktivita, snížená pozornost, apatie, častá únava, agresivita, pomočování).

- > Konzumace návykových látek, nadměrné užívání technologií, hazardní hraní a další projevy závislostního chování.
- > Sebeopoškození nebo sebevražedné chování či tendence, ubližování druhým či zvířatům.
- > Nekonzistentní nebo nepravděpodobné vysvětlení zranění či neschopnost vzpomenout si na jeho příčinu.
- > Neochota jít domů a/nebo ostražitost či strach z rodičů nebo osob, se kterými dítě sdílí domácnost.
- > Neobvyklý strach z běžného fyzického kontaktu s dospělými a/nebo vrstevníky.
- > Věku neodpovídající sexuální aktivita (např. dotýkání se intimních partií dospělých, tření pohlavních orgánů o dospělé, nadměrná masturbace, promiskuita).
- > Špatná péče o sebe či zanedbaná osobní hygiena.
- > Vlastnění drahých věcí či peněz nedůvěryhodného původu (např. „dostal/a jsem to od kamaráda“).
- > Nápadnosti ve stravovacích návycích (odmítání jídla či přejídání).
- > Předčasné převzetí pečovatelské role, snaha chránit ostatní rodinné příslušníky.
- > Nedůvodný pobyt v domácnosti, nebo v jiných prostředích v době, kdy má být ve škole.

ZNAKY RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ PEČUJÍCÍCH OSOB

- > Nezabezpečování základních potřeb dítěte (strava, oblečení, osobní hygiena, spánek, dohled nad dítětem) v míře, která přímo ohrožuje dítě.
- > Nevhodné chování k dítěti (používání fyzických trestů, vyhrožování, zastrašování, nadávání, křik, ponižování atp.).
- > Vysvětlení ohledně zranění dítěte či jeho fyzického stavu je nedůvěryhodné a povaha zranění naznačuje, že dítě může být bezprostředně ohroženo.
- > Osoba zajišťující péči o dítě je aktuálně pod vlivem alkoholu a/nebo drog či její fyzický a/nebo duševní stav negativně ovlivňuje její schopnost dohlížet na dítě, chránit ho a poskytovat mu péči.
- > Násilí mezi rodiči či osobami, které s dítětem sdílejí společnou domácnost.
- > Nápadně ochranné a omezující chování a zvýšená snaha o kontrolu nad tím, co dítě dělá nebo s kým je.
- > Výchovné metody zahrnující kruté nebo nedůstojné chování vůči dítěti (např. zavírání do sklepa, odpírání přístupu do domácnosti, dítě je nuceno jíst ze země atp.).

POSTUP POMOCI OHROŽENÉMU DÍTĚTI

AKUTNÍ OHROŽENÍ

Jedná se o situace, které mají charakter bezprostředního ohrožení zdraví nebo života dítěte (intervence ve prospěch dítěte je neodkladná a je nutné splnit oznamovací povinnost – tzn. bezodkladně informovat OSPOD a Policii ČR a/nebo státní zastupitelství).

Ohlašující osoba se setká s chováním splňujícím znaky ohrožení dítěte blízkou osobou:

- je přítomná napadení dítěte (např. při příchodu/ odchodu dítěte ze školy),
- je v kontaktu s dítětem bezprostředně po napadení,
- dítě pojmenuje situaci, která splňuje znaky špatného zacházení bezprostředně ohrožující zdraví nebo život ze strany pečující osoby,
- na dítěti jsou viditelné znaky špatného zacházení bezprostředně ohrožující jeho zdraví nebo život.

CHRONICKÉ OHROŽENÍ

Jedná se o situace, které mohou mít dlouhodobý vliv na zdraví a vývoj dítěte. Dítě vykazuje znaky chronického špatného zacházení (rizikového chování) a/nebo sděluje informace vypovídající o tom, že bylo vystaveno špatnému zacházení, byť není bezprostředně ohroženo (násilí mezi členy rodiny, častá migrace rodiny a/nebo bytová nestabilita, špatné zacházení vyplývající ze snížených rodičovských kompetencí pečovatelů, experimentování s návykovými látkami atp.).

DOPORUČENÝ POSTUP

- Zajistit bezpečí dítěte (fyzické i emocionální).
- Je-li potřeba, poskytnout první pomoc a zajistit lékařskou péči prostřednictvím zdravotnické záchranné služby.
- Kontaktovat orgán sociálně-právní ochrany dětí a Policii ČR, nejlépe vyžádat součinnost příslušníka Služby kriminální policie a vyšetřování se zaměřením na trestné činy páchané na dětech, a/nebo státní zastupitelství a postupovat podle jejich instrukcí.
- V případech, kdy byly incidentu špatného zacházení přítomné jiné děti, zajistit v kontaktu s jejich zákonnými zástupci, popř. ve spolupráci s OSPOD a/nebo orgány činnými v trestním řízení, jejich bezpečí a psychickou pohodu (např. zprostředkováním služeb psychologa či jiného odborníka).
- Provést záznam (Příloha č. 3 Metodiky včasné identifikace a podpory ohroženého dítěte).
- Konzultovat situaci dítěte s odborníky na kontaktech uvedených na následující straně. Bude-li na základě konzultace vyhodnoceno, že se jedná o ohrožení dítěte, postupovat dále:
- Zhodnotit míru ohrožení dítěte. Pokud je dítě aktuálně v péči osoby, která ho ohrozila/ jeho ohrožení umožnila – postupovat jako v případě akutního ohrožení, viz informace v levé části.
- Kontaktovat orgán sociálně-právní ochrany dětí a dále postupovat v souladu s jeho rozhodnutím/ doporučením.
- Provést záznam (Příloha č. 3 Metodiky včasné identifikace a podpory ohroženého dítěte).

DŮLEŽITÉ KONTAKTY

Policie ČR

158

www.policie.cz/imapa.aspx

Zdravotnická záchranná služba

155

Obecní policie

156 (nemusí být dostupná ve všech lokalitách)

Orgán sociálně-právní ochrany dítěte

Kontakt podle místní příslušnosti:

www.mesta.obce.cz

Krajská a okresní státní zastupitelství

www.verejnazaloba.cz/prehled-statnich-zastupitelstvi

SLUŽBY POSKYTUJÍCÍ ODBORNÉ KONZULTACE

Linka bezpečí

Linka pomoci dětem a mladistvým do 26 let

Nonstop/bezplatně: 116 111

www.linkabezpeci.cz

Bílý kruh bezpečí

Linka pomoci obětem kriminality
a domácího násilí

Nonstop/bezplatně: 116 006

www.bkb.cz, www.domacinasili.cz

Linka pro rodinu a školu

Nonstop/bezplatně: 116 000

www.linkaztracenedite.cz

Interaktivní mapa ČR s kontakty pomoci pro děti a rodiny, které se ocitly v náročné situaci

Ohrožené dítě | Mapotic

www.ohrozenedite.cz

Portál s informacemi v oblasti primární prevence rizikového chování

www.iprev.cz

Portál s informacemi a kontakty v oblasti duševního zdraví

www.opatruj.se

Portál s kontakty na poradenské a další služby v oblasti závislosti

www.drogy-info.cz/mapa-pomoci

Portál s kontakty na intervenční centra poskytující služby osobám ohroženým násilím od osob vykázaných ze společného obydlí

www.mpsv.cz/intervencni-centra

Interaktivní katalog služeb pro rodiny a děti

www.pravonadetstvi.cz

Tento dokument vydává Society for All, z.s v rámci projektu Signály,
který je financován Nadací České spořitelny.

© 2022 Society for All, z.s

LOKÁLNÍ KONTAKTY + CO UDĚLÁM, KDYŽ...

Když se domnívám, že je s dítětem ze strany rodičů špatně zacházeno:

- Ověřím si situaci rozhovorem s dítětem, poté promluví s rodičem a mohu rodiče upozornit na důsledky pokračování v závadovém chování vůči dítěti.
- Doporučím rodičům využití odborné pomoci: Sociálně aktivizační službu (Světlo Kadaň, 702 042 648, saskaminek@svetlokadanz.cz, Charitu Most, Kateřina Jandová, 606 053 607 / 723 634 026, katerinajandova@charita-most.cz nebo Armáda spásy, Miluše Sedláková, 773 770 479, miluse.sedlakova@armadaspasy.cz), Poradnu pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy (776 806 475), Středisko výchovné péče Dyáda (474 621 682), Člověka v tísni (778 498 316) nebo pomoc psychoterapeuta či školního psychologa.
- Předám dítěti kontakt na Linku bezpečí (116 111), Linku pomoci Spirála (475 603 390), linku bezpečí Klokánek (Ing. Karina Sobotková – krizová linka 724 667 648).
- V případě, že rodiče nechtějí využít nabízených služeb a situace se nezlepší, kontaktuji orgán sociálně-právní ochrany dětí – Romana Horynová, 474 637 207, r.horynova@chomutov.cz.

Když je s dítětem ze strany rodičů špatně zacházeno v míře ohrožující jeho život a zdraví:

- Neprodleně oznámím tuto skutečnost na PČR (158), a je-li to potřeba, poskytnu první pomoc a zajistím kontaktování zdravotnické záchranné služby.

Když se domnívám, že si dítě ubližuje (například se řeže do rukou a jiných částí těla):

- Zhlédnu krátké video o sebepoškozování – Nevypušt duši (4 min.) nebo Linka bezpečí (2 min.): <https://www.youtube.com/watch?v=UVLeHudZmrs>, <https://www.youtube.com/watch?v=hB07pEfeQnl>.
- Hovořím o své domněnce s dítětem. Rozhovor vedu v bezpečném prostředí, v klidu, bez použití hodnotících vět. O situaci informuji zákonné zástupce a seznámím s tímto faktem také samotné dítě.
- Dítěti mohu předat kontakt na Linku bezpečí: 116 111, na organizaci Triangl – dětské krizové centrum v rámci organizace Spirála, linku pomoci: 475 603 390.
- Nabídnou dítěti spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou v Chomutově: 775 441 293.
- Rodičům doporučím spolupráci s některou z následujících organizací: Centrum duševního zdraví pro děti a mládež, Chomutov, NADĚJE (od ledna 2024), 778 980 756, karolina.rathouska@nadeje.cz, Sociální poradna SOS Chomutov (od roku 2024 v centru města, 725 958 894, Psychologické poradenství a diagnostika Chomutov, Husova 2160/12, Chomutov, 724 079 663, Rodinná terapie Gallo, Schubertova 1540/5, Chomutov, 720 155 783.
- V případě, že je stav dlouhodobý, závažný, opakující se, směřuji dítě do Ambulance dětské a dorostové psychiatrie, psychoterapie, MUDr. Ilona Grimová, MudrGrimova@centrum.cz, 732 250 568, nebo na Dětskou psychiatrii, MUDr. Iveta Vadlejchová, vadlejchova.iveta@email.cz, 607 707 320 (jen SMS).

- Rodiče informuji o možnosti využití terapie hrou, Petra Bělohlová (terapiebelohlava.cz, p.belohlava@naloucezs.cz).

Když se domnívám, že se rodina nachází v tíživé finanční situaci:

- Promluví si o své domněnce s dospělými členy rodiny a odkáží je na Odbor sociálních věcí v Chomutově (474 637 164, 724 034 771) nebo v Jirkově (601 338 858), na Úřad práce, oddělení hmotné nouze (950 118 111) nebo sociálně aktivizační službu (Světlo Kadaň, 702 042 648, saskaminek@svetlokadanzs.cz, Charita Most, Kateřinu Jandovou, 606 053 607/723 634 026, katerinajandova@charita-most.cz, Armádu spásy, 773 770 479, miluse.sedlakova@armadaspasy.cz, případně organizaci Člověk v tísni, 778 498 316, Sociální poradnu SOS Chomutov, od 2024 v centru města, 725 958 894, poradnu Charity Most, Bc. Michala Auersvalda, DiS., 724 536 087, auersvald.michal@seznam.cz) nebo na Sociální poradnu MěÚSS Jirkov (774 422 012).
- Informuji o potravinové pomoci, například od Charity Most (Kristína Drapáková, 775 713 433), nábytkové bance a šatníku ADRA (603 170 852), iniciují spolupráci s Women for Women, o. p. s., na zajištění obědů a svačinek do mateřských a základních škol (222 269 841).

Když se domnívám, že je rodina ohrožena ztrátou bydlení:

- Odkáží rodinu na oddělení terénní soc. práce města Chomutova (474 637 164) nebo odbor sociálních služeb Jirkov (474 616 460), aby si zjistila kapacity volných městských bytů. Kontaktují azylový dům (Azylový dům Písečná, 474 623 261, Jirkov: Azylový dům pro matky s dětmi, Azylový dům pro muže a ženy, 773 770 448, nebo OSV v Jirkově, 474 616 460, 601 338 858).
- Odkáží rodinu na sociálně aktivizační službu (Světlo Kadaň, 702 042 648, saskaminek@svetlokadanzs.cz, Charita Most – Kateřina Jandová, DiS., 606 053 607 / 723 634 026, katerinajandova@charita-most.cz, Armáda spásy, miluse.sedlakova@armadaspasy.cz, 773 770 479). Doporučím rodině kontaktovat Centrum krizové intervence Spirála za účelem poskytnutí krizových lůžek maximálně na 7 nocí (Ústí nad Labem, 475 603 390). Napojím rodinu na místo, které může pomoci s hledáním nového bydlení – Kontaktní místo pro bydlení projektu ŠANCE BYDLET – HOUSING FIRST V CHOMUTOVĚ, Školní 5336, 430 01, Chomutov, 3. Patro, č. dveří 306 (K srdci klíč, o. p. s., 778 549 355) nebo také organizaci Člověk v tísni (778 498 316).

Když dítě vykazuje časté psychosomatické potíže (např. bolesti hlavy, břicha, ekzémy, nadměrnou únavu, výkyvy nálad, častou nemocnost, psychogenní kašel atd.):

- Hovořím s rodiči a dítětem a na základě zjištění doporučím rodičům návštěvu pediatra, psychoterapeuta, psychologa, nebo vyloučí-li lékaři obtíže somatické, směřuji dítě na Středisko výchovné péče Dyáda (474 621 682) nebo Pedagogicko-psychologickou poradnu Chomutov (474 699 200, 775 441 293).
- Doporučím rodičům kontaktovat Centrum duševního zdraví pro děti a mládež, Chomutov, NADĚJE (od ledna 2024, karolina.rathouska@nadeje.cz, 778 980 756).
- Doporučím využít služeb pedagogicko-psychologické poradny (775 441 293) nebo dětského krizového centra Triangl organizace Spirála, která sídlí v Ústí nad Labem (nonstop linka 475 603 390).

- V případě, že je stav dlouhodobý, závažný, opakující se, směřuji dítě k dětskému psychiatrovi např.: Ambulance dětské a dorostové psychiatrie, psychoterapie, MUDr. Ilona Grimová (MudrGrimova@centrum.cz, 732 250 568) nebo Dětská psychiatrie, MUDr. Iveta Vadlejchová (vadlejchova.iveta@email.cz, 776 706 054).

Když si všimnu prudkých a dlouhotrvajících změn v chování dítěte:

- Hovořím s dítětem, rodiči a na základě zjištění mohu odkázat na školního psychologa (pokud na škole působí) nebo výchovného poradce.
- Dále mohu doporučit spolupráci se Střediskem výchovné péče Dyáda (474 621 682) nebo Pedagogicko-psychologickou poradnou Chomutov (474 699 200, 775 441 293).
- Svá zjištění také mohu konzultovat s orgánem sociálně-právní ochrany dětí (Romana Horynová, 474 637 207).

Když mám podezření, že je dítě svědkem domácího násilí:

- Neprodleně oznámím tuto skutečnost na orgán sociálně-právní ochrany dětí osobně (Romana Horynová, 474 637 207), přes systém včasné intervence či datovou schránku.
- Mohu se pokusit kontaktovat ohroženého rodiče a doporučit mu spolupráci s Intervenčním centrem pro Ústecký kraj (475 511 811) nebo intervenční centrum kontaktovat sám jako svědek, případně se obrátit na Bílý kruh bezpečí, linku pomoci obětem kriminality a domácího násilí (116 006).

Když se domnívám, že rodič vyzvedávající dítě například ze školky/školy není schopen dítě převzít do péče (zjevně je pod vlivem návykové látky, jako jsou drogy nebo alkohol, utrpěl akutní úraz aj.):

- Pokud to situace umožňuje, kontaktuji druhého z rodičů (nebo prarodiče).
- Zavolám PČR (158) z důvodu provedení testu na alkohol nebo celkového zajištění dítěte (PČR se v případě potřeb spojí s OSPOD).

Když se domnívám, že rodič vykazuje známky duševního onemocnění, není stabilizovaný a zřejmě nemá odbornou péči:

- Zhlédnu video se základními informacemi o právech dětí v souvislosti s duševním onemocněním rodičů „Jakub – právo na ochranu“: https://www.youtube.com/watch?v=c1f_3K5SRV8.
- Promluví si o své domněnce s druhým zákonným zástupcem, doporučím konzultaci s obvodním lékařem či využití služeb psychiatra, konzultuji situaci s pracovníkem OSPOD.
- Doporučím Terénní mobilní tým Chomutov Psychiatrické léčebny Petrohrad (Michaela Dlouhá, 775 475 120, tmtcv@plpetrohrad.cz).
- Doporučím kontaktovat organizaci Masopust (komunitní skupiny – 777 684 946), nebo Asociaci pracovní rehabilitace (od ledna 2024 širší spektrum pomoci zaměřené na psychické problémy, 776 806 475).
- Doporučím kontaktovat Fokus Labe a jeho integrovaný tým duševního zdraví (730 512 887).

Když mám podezření, že u dítěte existuje riziko rozvoje duševního onemocnění, není stabilizované, zřejmě nemá odbornou péči:

- Hovořím o situaci s rodiči, na základě zjištění doporučím návštěvu pediatra a využití některé z následujících služeb: Centra duševního zdraví pro děti a mládež, Chomutov, NADĚJE (od ledna 2024, karolina.rathouska@nadeje.cz, 778 980 756), Terénní mobilní tým Psychiatrické léčebny Petrohrad pro Chomutov (Michaela Dlouhá, 775 475 120, tmtcv@plpetrohrad.cz) nebo Asociaci pracovní rehabilitace (776 806 475, pracují s rodinami s dětmi od 4 let, s dětmi mladšími 15 let pracují pouze společně s rodiči, od ledna 2024 rozšiřují služby i na samostatnou práci s dětmi s psychickými potížemi).
- V případě, že rodič pomoc nezajistí, informuji OSPOD (Romana Horynová, 474 637 207).

Když se na mne dítě obrátí s požadavkem na umístění mimo dosah rodiny (např. ke vzdáleným příbuzným, do ústavního zařízení nebo ZDVOP):

- Hovořím s dítětem o jeho situaci a následně kontaktuji orgán sociálně-právní ochrany dětí (Romana Horynová, 474 637 207) nebo Klokánek Chomutov (Karina Sobotková, krizová linka 724 667 648, klokaneck.chomutov@fod.cz), případně Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc Na Horách, Kovářská (Petra Manasová, 601 390 730). Dětem ve věku 15 let a starším předám kontakty.

POKUD JSEM NENAŠEL SLUŽBU, KTERÁ BY MI POMOHLA SE SITUACÍ, KTEROU ŘEŠÍM,

můžu navštívit stránky <https://socpom.chomutov.cz/>, kde najdu všechny organizace působící na území Chomutova a Jirkova. Přímou na stránky Vás přenesou QR kód.

